

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο πενταμελές τμήμα)

της 10ης Σεπτεμβρίου 2019*

[Κείμενο όπως έχει τροποποιηθεί με διάταξη της 20ής Δεκεμβρίου 2019]

«Εσωτερική αγορά φυσικού αερίου – Οδηγία 2009/73/ΕΚ – Απόφαση της Επιτροπής με την οποία εγκρίθηκε η τροποποίηση των όρων υπό τους οποίους εξαιρείται από την εφαρμογή των κανόνων της Ένωσης η εκμετάλλευση του αγωγού φυσικού αερίου OPAL όσον αφορά την πρόσβαση των τρίτων και την τιμολογιακή ρύθμιση – Άρθρο 36, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73 – Αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης»

Στην υπόθεση T-883/16,

Δημοκρατία της Πολωνίας, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna, την K. Rudzińska και τον M. Kawnik,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από τη

Δημοκρατία της Λεττονίας, εκπροσωπούμενη από τις I. Kucina, G. Bambāne και V. Šņepca,

και από τη

Δημοκρατία της Λιθουανίας, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους D. Kriaučiūnas, R. Dzikonič και από την R. Krasuckaitė, στη συνέχεια από τον M. Dzikonič,

παρεμβαίνουσες,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τις O. Beynet και K. Herrmann,

καθής,

υποστηριζόμενης από την

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους T. Henze και R. Kanitz, στη συνέχεια από τον M. Kanitz,

παρεμβαίνουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

με αντικείμενο προσφυγή δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως C(2016) 6950 τελικό της Επιτροπής, της 28ης Οκτωβρίου 2016, περί αναθεωρήσεως των καθορισθέντων βάσει της οδηγίας 2003/55/ΕΚ όρων εξαιρέσεως του αγωγού φυσικού αερίου OPAL από τους κανόνες σχετικά με την πρόσβαση των τρίτων και από την τιμολογιακή ρύθμιση,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Pelikánová (εισηγήτρια), πρόεδρο, V. Valančius, P. Nihoul, J. Svingningsen και U. Öberg, δικαστές,

γραμματέας: F. Oller, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 23ης Οκτωβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

I. Το νομικό πλαίσιο

- 1 Η οδηγία 2003/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 98/30/ΕΚ (ΕΕ 2003, L 176, σ. 57), καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/ΕΚ (ΕΕ 2009, L 211, σ. 94).
- 2 Το άρθρο 32 της οδηγίας 2009/73, πανομοιότυπο με το άρθρο 18 της οδηγίας 2003/55, έχει ως εξής:

«Πρόσβαση τρίτων

  1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για την εφαρμογή ενός συστήματος πρόσβασης τρίτων στο σύστημα μεταφοράς και διανομής και στις εγκαταστάσεις ΥΦΑ, με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, το οποίο ισχύει για όλους τους επιλέξιμους πελάτες, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων προμήθειας, και εφαρμόζεται αντικειμενικά και αμερόληπτα μεταξύ των χρηστών του συστήματος. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα εν λόγω τιμολόγια, ή οι μέθοδοι που διέπουν τον υπολογισμό τους, να εγκρίνονται πριν τεθούν σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 41 από τη ρυθμιστική αρχή που αναφέρεται στο άρθρο 39 παράγραφος 1, τα δε τιμολόγια αυτά και οι μέθοδοι –στην περίπτωση που μόνο μέθοδοι εγκρίνονται– να δημοσιεύονται πριν από την έναρξη ισχύος τους.
  2. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, εάν απαιτείται για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, συμπεριλαμβανομένων των καθηκόντων που σχετίζονται με τη διασυνοριακή μεταφορά, έχουν πρόσβαση στο σύστημα άλλων διαχειριστών δικτύων μεταφοράς.
  3. Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν εμποδίζουν τη σύναψη μακροπρόθεσμων συμβάσεων στον βαθμό που συμμορφώνονται προς τους κοινοτικούς κανόνες περί ανταγωνισμού.»
- 3 Το άρθρο 36 της οδηγίας 2009/73, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 22 της οδηγίας 2003/55, προβλέπει τα εξής:

«Νέες υποδομές

1. Η κύρια νέα υποδομή φυσικού αερίου, δηλαδή οι διασυνδέσεις, το ΥΦΑ και οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης, μπορεί, κατόπιν αιτήσεως, να εξαιρεθεί, για καθορισμένο χρονικό διάστημα, από τις διατάξεις των άρθρων 9, 32, 33 και 34 και του άρθρου 41 παράγραφοι 6, 8 και 10, υπό τους εξής όρους:

- α) η επένδυση πρέπει να ενισχύει, αφενός, τον ανταγωνισμό για την προμήθεια αερίου και, αφετέρου, την ασφάλεια του εφοδιασμού·
- β) το ύψος του επενδυτικού κινδύνου πρέπει να είναι τέτοιο ώστε η επένδυση δεν θα πραγματοποιηθεί εάν δεν χορηγηθεί απαλλαγή·
- γ) η υποδομή πρέπει να ανήκει σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο διακριτό, τουλάχιστον από την άποψη της νομικής του προσωπικότητας, από τους διαχειριστές συστημάτων στα δίκτυα των οποίων θα κατασκευασθεί η εν λόγω υποδομή·
- δ) πρέπει να επιβάλλονται τέλη στους χρήστες της εν λόγω υποδομής και
- ε) η χορήγηση απαλλαγής δεν πρέπει να αποβαίνει σε βάρος του ανταγωνισμού ή της αποτελεσματικής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου, ή της αποτελεσματικής λειτουργίας του διεπόμενου από ρυθμιστικές διατάξεις συστήματος με το οποίο συνδέεται η υποδομή.

[...]

3. Η ρυθμιστική αρχή που αναφέρεται στο κεφάλαιο VIII αποφασίζει, κατά περίπτωση, σχετικά με την εξαίρεση που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2.

[...]

6. Η εξαίρεση επιτρέπεται να καλύπτει το σύνολο ή μέρος του δυναμικού της νέας υποδομής ή της υφιστάμενης υποδομής με σημαντικά αυξημένο δυναμικό.

Κατά τη λήψη απόφασης για τη χορήγηση εξαίρεσης, λαμβάνεται υπόψη, για κάθε περίπτωση χωριστά, η ανάγκη να επιβληθούν όροι όσον αφορά τη διάρκεια της εξαίρεσης και τη χωρίς διακρίσεις πρόσβαση στην υποδομή. Κατά τη λήψη της απόφασης σχετικά με τους εν λόγω όρους λαμβάνονται υπόψη κυρίως το πρόσθετο δυναμικό που πρόκειται να κατασκευασθεί ή η τροποποίηση του υπάρχοντος δυναμικού, ο χρονικός ορίζοντας του έργου και οι εθνικές περιστάσεις.

[...]

8. Η ρυθμιστική αρχή διαβιβάζει αμελλητί στην Επιτροπή αντίγραφο κάθε αίτησης εξαίρεσης μόλις τη λάβει. Η απόφαση κοινοποιείται αμελλητί από την αρμόδια αρχή στην Επιτροπή, μαζί με όλες τις σχετικές με την εν λόγω απόφαση πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να υποβάλλονται στην Επιτροπή συνολικά, ώστε να της επιτρέπουν να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση. Ειδικότερα, οι πληροφορίες περιλαμβάνουν:

- α) τους λεπτομερείς λόγους βάσει των οποίων η ρυθμιστική αρχή ή το κράτος μέλος χορήγησε ή απέρριψε την απαλλαγή, μαζί με παραπομπή στην παράγραφο 1, συμπεριλαμβανομένου και του σχετικού σημείου ή σημείων της προαναφερθείσας παραγράφου επί των οποίων βασίστηκε η απόφαση αυτή, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών πληροφοριών που αιτιολογούν την ανάγκη απαλλαγής·
- β) την ανάλυση η οποία διεξήχθη για τις επιπτώσεις της απαλλαγής στον ανταγωνισμό και στην αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου·

- γ) τους λόγους για τη χρονική περίοδο και το μερίδιο του συνολικού δυναμικού της υποδομής φυσικού αερίου για το οποίο χορηγείται η απαλλαγή·
- δ) σε περίπτωση που η εξαίρεση αφορά διασύνδεση, το αποτέλεσμα της διαβούλευσης με τις ενδιαφερόμενες ρυθμιστικές αρχές και
- ε) τη συμβολή της υποδομής στη διαφοροποίηση της προμήθειας φυσικού αερίου.

9. Εντός δύο μηνών από την ημέρα παραλαβής της σχετικής κοινοποίησης, η Επιτροπή μπορεί να εκδώσει απόφαση, με την οποία θα υποχρεώνεται η ρυθμιστική αρχή να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει την απόφαση χορήγησης εξαίρεσης. Η δίμηνη προθεσμία είναι δυνατόν να παραταθεί κατά δύο μήνες, όταν ζητούνται συμπληρωματικές πληροφορίες από την Επιτροπή. Η εν λόγω συμπληρωματική προθεσμία αρχίζει από την επομένη της λήψης του συνόλου των πληροφοριών. Η αρχική δίμηνη προθεσμία μπορεί επίσης να παραταθεί με τη συγκατάθεση τόσο της Επιτροπής όσο και της ρυθμιστικής αρχής.

[...]

Η ρυθμιστική αρχή συμμορφώνεται εντός μηνός με την απόφαση της Επιτροπής να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει την απόφαση εξαίρεσης και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

[...]»

- 4 Το άρθρο 28a, παράγραφος 1, του Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Energiewirtschaftsgesetz – EnWG) (γερμανικού νόμου περί εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο), της 7ης Ιουλίου 2005 (BGBl. 2005 I, σ. 1970, 3621, στο εξής: EnWG), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των επίμαχων πραγματικών περιστατικών, επιτρέπει στην Bundesnetzagentur (BNetzA, Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Δικτύων, Γερμανία), μεταξύ άλλων, να εξαιρεί από τις διατάξεις περί προσβάσεως τρίτων τις διασυνδέσεις μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και άλλων κρατών. Οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 28a του EnWG αντιστοιχούν, κατ' ουσίαν, σε εκείνες του άρθρου 36, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73.

II. Ιστορικό της διαφοράς

- 5 Στις 13 Μαρτίου 2009, η BNetzA, η γερμανική εθνική ρυθμιστική αρχή, κοινοποίησε στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δύο αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2009, οι οποίες εξαιρούσαν τη δυναμικότητα διασυνοριακής μεταφοράς του αγωγού φυσικού αερίου Ostseepipeline-Anbindungsleitung (OPAL) από την εφαρμογή των κανόνων σχετικά με την πρόσβαση των τρίτων που προβλέπονται στο άρθρο 18 της οδηγίας 2003/55 και των τιμολογιακών κανόνων που προβλέπονται στο άρθρο 25, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας αυτής. Ο αγωγός φυσικού αερίου OPAL είναι το χερσαίο τμήμα, στα δυτικά, του αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream 1, του οποίου το σημείο εισόδου βρίσκεται κοντά στην κωμόπολη Lubmin, πλησίον της πόλης Greifswald, στη Γερμανία, και το σημείο εξόδου στον οικισμό Brandon, στην Τσεχική Δημοκρατία. Οι δύο αποφάσεις αφορούσαν τα μερίδια εκάστου των δύο ιδιοκτητών του αγωγού φυσικού αερίου OPAL.
- 6 Συγκεκριμένα, ο αγωγός φυσικού αερίου OPAL ανήκει στη WIGA Transport Beteiligungs-GmbH & Co. (στο εξής: WIGA, πρώην W & G Beteiligungs-GmbH & Co. KG, πρώην Wingas GmbH & Co. KG), η οποία κατέχει μερίδιο 80 % του εν λόγω αγωγού φυσικού αερίου, και στην E.ON Ruhrgas AG, η οποία κατέχει το 20 % του αγωγού αυτού. Η WIGA ελέγχεται από κοινού από τις ΟΑΟ Gazprom και BASF SE. Η εταιρία που εκμεταλλεύεται το μερίδιο του αγωγού φυσικού αερίου OPAL το οποίο ανήκει στη WIGA είναι η OPAL Gastransport GmbH & Co. KG (στο εξής: OGT).

- 7 Με την απόφαση C(2009) 4694 (στο εξής: αρχική απόφαση), της 12ης Ιουνίου 2009, η Επιτροπή ζήτησε από την BNetzA, δυνάμει του άρθρου 22, παράγραφος 4, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 2003/55 (νυν άρθρου 36, παράγραφος 9, της οδηγίας 2009/73), να τροποποιήσει τις αποφάσεις που εξέδωσε στις 25 Φεβρουαρίου 2009, προσθέτοντας σε αυτές τους ακόλουθους όρους:
- «α) Με επιφύλαξη του κανόνα που προβλέπεται στο στοιχείο β', μια επιχείρηση δεσπόζουσα σε μία ή περισσότερες μεγάλες αγορές φυσικού αερίου, προηγούμενης ή επόμενης οικονομικής βαθμίδας, καλύπτουσες την Τσεχική Δημοκρατία δεν δύναται να δεσμεύσει, ετησίως, άνω του 50 % της δυναμικότητας μεταφοράς του αγωγού φυσικού αερίου OPAL στα τσεχικά σύνορα. Οι δεσμεύσεις από επιχειρήσεις που ανήκουν στον ίδιο όμιλο, όπως η Gazprom και η Wíngas, θα εξετάζονται από κοινού. Οι δεσμεύσεις από δεσπόζουσες επιχειρήσεις/δεσπίζοντες ομίλους επιχειρήσεων που έχουν συνάψει μεγάλες μακροπρόθεσμες συμβάσεις εφοδιασμού με φυσικό αέριο θα εξεταστούν συνολικά [...]
- β) Επιτρέπεται η υπέρβαση του ορίου του 50 % της δυναμικότητας εάν η οικεία επιχείρηση παραχωρήσει στην αγορά όγκο 3 δισεκατομμυρίων m³ φυσικού αερίου επί του αγωγού OPAL, σύμφωνα με ανοιχτή, διαφανή και αμερόληπτη διαδικασία (“πρόγραμμα παραχωρήσεως φυσικού αερίου”). Η εταιρία-διαχειριστής του αγωγού ή η επιχείρηση που υποχρεούται να υλοποιήσει το πρόγραμμα οφείλει να εγγυάται τη διαθεσιμότητα της αντίστοιχης δυναμικότητας μεταφοράς και την ελεύθερη επιλογή του σημείου εξόδου (“πρόγραμμα παραχωρήσεως δυναμικότητας”). Η μορφή των προγραμμάτων “παραχώρηση φυσικού αερίου” και “παραχώρηση δυναμικότητας” υπόκειται στην έγκριση της BNetzA.»
- 8 Στις 7 Ιουλίου 2009, η BNetzA τροποποίησε τις από 25 Φεβρουαρίου 2009 αποφάσεις της προσαρμόζοντάς τις στους παρατεθέντες στη σκέψη 7 ανωτέρω όρους που προβλέπονταν στην αρχική απόφαση. Η BNetzA χορήγησε εξαίρεση από τους κανόνες για διάστημα 22 ετών.
- 9 Ο αγωγός φυσικού αερίου OPAL τέθηκε σε λειτουργία στις 13 Ιουλίου 2011 και διαθέτει δυναμικότητα της τάξεως των 36,5 δισεκατομμυρίων m³/έτος επί του βόρειου τμήματός του, μεταξύ της πόλης Greifswald και του σημείου εισόδου του Groß-Köris στο Νότιο Βερολίνο (Γερμανία). Αντιθέτως, το νότιο τμήμα του αγωγού φυσικού αερίου OPAL, μεταξύ Groß-Köris και του σημείου εξόδου στον Brandon, έχει δυναμικότητα 32 δισεκατομμυρίων m³/έτος. Η διαφορά των 4,5 δισεκατομμυρίων m³/έτος προοριζόταν για πώληση εντός της ζώνης εμπορίου Gaspool, η οποία περιλαμβάνει τη Βόρεια και την Ανατολική Γερμανία.
- 10 Δυνάμει της αρχικής απόφασης και των αποφάσεων της BNetzA της 25ης Φεβρουαρίου 2009, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις από 7 Ιουλίου 2009 αποφάσεις της, η δυναμικότητα μεταφοράς του αγωγού OPAL εξαιρέθηκε εξ ολοκλήρου από την εφαρμογή των κανόνων σχετικά με την πρόσβαση των τρίτων και από την τιμολογιακή ρύθμιση βάσει της οδηγίας 2003/55.
- 11 Με τη σημερινή τεχνική διαμόρφωση, η προμήθεια του φυσικού αερίου στο σημείο εισόδου του αγωγού πλησίον της πόλης Greifswald μπορεί να γίνει μόνο μέσω του αγωγού Nord Stream 1, τον οποίο χρησιμοποιεί ο όμιλος Gazprom για να μεταφέρει φυσικό αέριο από ρωσικά κοιτάσματα. Δεδομένου ότι η Gazprom δεν έθεσε σε εφαρμογή το πρόγραμμα παραχωρήσεως φυσικού αερίου που προβλεπόταν στην αρχική απόφαση, το μη δεσμευμένο 50 % της δυναμικότητας του αγωγού αυτού ουδέποτε χρησιμοποιήθηκε, με αποτέλεσμα να έχει χρησιμοποιηθεί μόνον το 50 % της δυναμικότητας μεταφοράς του αγωγού OPAL.
- 12 Στις 12 Απριλίου 2013, οι OGT, ΟΑΟ Gazprom και Gazprom Eksport LLC ζήτησαν επισήμως από την BNetzA να τροποποιήσει ορισμένες διατάξεις της χορηγηθείσας το 2009 εξαίρεσης.
- 13 Στις 13 Μαΐου 2016, η BNetzA γνωστοποίησε στην Επιτροπή, βάσει του άρθρου 36 της οδηγίας 2009/73, την πρόθεσή της, κατόπιν του αιτήματος που υπέβαλαν οι OGT, ΟΑΟ Gazprom και Gazprom Eksport, να τροποποιήσει ορισμένες διατάξεις της χορηγηθείσας το 2009 εξαίρεσης όσον

αφορά το υπαγόμενο στη διαχείριση της OGT τμήμα του αγωγού OPAL, συνάπτοντας με την εν λόγω εταιρία σύμβαση δημοσίου δικαίου η οποία επέχει, κατά το γερμανικό δίκαιο, θέση διοικητικής απόφασης.

- 14 Κατ' ουσίαν, η τροποποίηση στην οποία σκόπευε να προβεί η BNetzA συνίστατο στην αντικατάσταση του περιορισμού της δυναμικότητας που μπορούσε να δεσμευθεί από δεσπόζουσες επιχειρήσεις, ο οποίος επιβλήθηκε κατ' εφαρμογή της αρχικής απόφασης (βλ. σκέψη 7 ανωτέρω), με την υποχρέωση, όσον αφορά την OGT, να προσφέρει τουλάχιστον 50% της δυναμικότητας την οποία αυτή εκμεταλλευόταν, δηλαδή, 15 864 532 kWh/h (περίπου 12,3 δισεκατομμύρια m³/έτος) στο πλαίσιο δημοπρασιών, εκ των οποίων 14 064 532 kWh/h (περίπου 10,98 δισεκατομμύρια m³/έτος) υπό μορφή σταθερής και δυναμικά διατιθέμενης δυναμικότητας (feste dynamisch zuordenbare Kapazitäten, DZK) και 1 800 000 kWh/h (περίπου 1,38 δισεκατομμύρια m³/έτος) υπό μορφή σταθερής και ελεύθερα διατιθέμενης δυναμικότητας (feste frei zuordenbare Kapazitäten, FZK) στο σημείο εξόδου στο Brandon. Σε περίπτωση που, σε δύο διαδοχικά έτη, η ζήτηση δυναμικότητας FZK υπερέβαινε την αρχική προσφορά ύψους 1 800 000 kWh/h, η OGT όφειλε, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να αυξήσει την προσφορά της εν λόγω δυναμικότητας έως τα 3 600 000 kWh/h κατ' ανώτατο όριο (περίπου 2,8 δισεκατομμύρια m³/έτος).
- 15 Στις 28 Οκτωβρίου 2016, η Επιτροπή εξέδωσε, βάσει του άρθρου 36, παράγραφος 9, της οδηγίας 2009/73, την απόφαση C(2016) 6950 τελικό, περί αναθεώρησης των καθορισθέντων βάσει της οδηγίας 2003/55 όρων εξαίρεσης του αγωγού φυσικού αερίου OPAL από τους κανόνες σχετικά με την πρόσβαση των τρίτων και από την τιμολογιακή ρύθμιση (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), με αποδέκτρια την BNetzA. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 36 της οδηγίας 2009/73 διαδικασία αντιστοιχεί σε αυτήν του άρθρου 22 της οδηγίας 2003/55, το οποίο αποτέλεσε τη νομική βάση της αρχικής απόφασης. Η προσβαλλόμενη απόφαση δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο της Επιτροπής στις 3 Ιανουαρίου 2017.
- 16 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή επισήμανε, καταρχάς, στις αιτιολογικές σκέψεις 18 έως 21 της απόφασης αυτής, ότι, μολονότι το άρθρο 36 της οδηγίας 2009/73 δεν περιέχει διάταξη προβλέπουσα ειδικώς τη δυνατότητα τροποποίησης μιας εξαίρεσης, όπως αυτή που αποτελεί το αντικείμενο της αρχικής απόφασης, χορηγηθείσας βάσει του άρθρου 22 της οδηγίας 2003/55, εντούτοις από τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου συνάγεται ότι αποφάσεις που παράγουν μακροπρόθεσμα χρονικά αποτελέσματα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επανεξέτασης. Έτσι, υπό το πρίσμα της αρχής του παραλληλισμού των τυπικών διαδικασιών και προκειμένου να κατοχυρωθεί η ασφάλεια δικαίου, η Επιτροπή θεώρησε σκόπιμο εν προκειμένω να εξετάσει το σχέδιο τροποποίησης της αρχικής εξαίρεσης, όπως αυτό υποβλήθηκε από την BNetzA, βάσει της προβλεπόμενης από το άρθρο 36 της οδηγίας 2009/73 διαδικασίας για τις νέες εγκαταστάσεις. Όσον αφορά τις ουσιαστικές προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να πληροί η τροποποίηση αυτή, η Επιτροπή εκτίμησε ότι, ελλείψει συγκεκριμένων ρητρών επανεξέτασης, τροποποιήσεις που αφορούν την έκταση μιας προηγουμένως χορηγηθείσας εξαίρεσης ή τους όρους που διέπουν την εξαίρεση αυτή πρέπει να αιτιολογούνται και, συναφώς, νέα πραγματικά περιστατικά τα οποία συνέβησαν μετά την έκδοση της αρχικής απόφασης περί εξαίρεσης μπορούν να συνιστούν βάσιμο λόγο για την επανεξέταση της αρχικής απόφασης.
- 17 Επί της ουσίας, η Επιτροπή ενέκρινε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, τις τροποποιήσεις του συστήματος εξαιρέσεων τις οποίες είχε επισημάνει η BNetzA, υπό την επιφύλαξη ορισμένων τροποποιήσεων, δηλαδή, μεταξύ άλλων:
- η αρχική προσφορά της δυναμικότητας που θα δημοπρατούνταν έπρεπε να ανέρχεται σε 3 200 000 kWh/h (περίπου 2,48 δισεκατομμύρια m³/έτος) δυναμικότητας FZK και σε 12 664 532 kWh/h (περίπου 9,83 δισεκατομμύρια m³/έτος) δυναμικότητας DZK.

- η αύξηση του όγκου της δυναμικότητας FZK που θα δημοπρατούνταν έπρεπε να επιτρέπεται, όσον αφορά το επόμενο έτος, εφόσον η ζήτηση υπερέβαινε, κατά την ετήσια δημοπρασία, το 90 % της προσφερόμενης δυναμικότητας και έπρεπε να πραγματοποιείται ανά 1 600 000 kWh/h (περίπου 1,24 δισεκατομμύρια m³/έτος), έως το ανώτατο όριο των 6 400 000 kWh/h (περίπου 4,97 δισεκατομμύρια m³/έτος)·
  - επιχείρηση ή όμιλος επιχειρήσεων ο οποίος κατέχει δεσπόζουσα θέση στην Τσεχική Δημοκρατία ή ελέγχει άνω του 50 % του φυσικού αερίου που εισέρχεται στην πόλη Greifswald μπορούσε να υποβάλει προσφορά στο πλαίσιο δημοπρασιών δυναμικότητας FZK μόνο στη βασική τιμή, η οποία δεν έπρεπε να υπερβαίνει τη μέση βασική τιμή του ρυθμιζόμενου τιμολογίου για το δίκτυο μεταφοράς από τη ζώνη της Gaspool προς την Τσεχική Δημοκρατία για συγκρίσιμα προϊόντα κατά το ίδιο έτος.
- 18 Στις 28 Νοεμβρίου 2016, η BNetzA τροποποίησε τη χορηγηθείσα με την απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009 εξαίρεση σχετικά με το μερίδιο του αγωγού φυσικού αερίου OPAL το οποίο εκμεταλλεύεται η OGT, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, συνάπτοντας με την εν λόγω εταιρία σύμβαση δημοσίου δικαίου, η οποία επέχει, κατά το γερμανικό δίκαιο, θέση διοικητικής απόφασης.

III. Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 19 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 16 Δεκεμβρίου 2016, η Δημοκρατία της Πολωνίας άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 20 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου την ίδια ημερομηνία, η Δημοκρατία της Πολωνίας υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων η οποία απορρίφθηκε με διάταξη της 21ης Ιουλίου 2017, Πολωνία κατά Επιτροπής (T-883/16 R, EU:T:2017:542). Ο Πρόεδρος του Γενικού Δικαστηρίου επιφυλάχθηκε ως προς τα δικαστικά έξοδα.
- 21 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 19 Ιανουαρίου, στις 20 και στις 29 Μαρτίου 2017, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζήτησε να της επιτραπεί να παρέμβει στην παρούσα διαδικασία υπέρ της Επιτροπής, ενώ η Δημοκρατία της Λεττονίας και η Δημοκρατία της Λιθουανίας ζήτησαν να τους επιτραπεί να παρέμβουν υπέρ της Δημοκρατίας της Πολωνίας. Δεδομένου ότι οι κύριοι διάδικοι δεν προέβαλαν αντιρρήσεις, ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου έκανε δεκτές τις εν λόγω αιτήσεις παρεμβάσεως.
- 22 Το υπόμνημα αντικρούσεως κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Μαρτίου 2017.
- 23 Κατόπιν της δημοσίευσης της προσβαλλόμενης απόφασης στις 3 Ιανουαρίου 2017, η Δημοκρατία της Πολωνίας, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 13 Μαρτίου 2017, ανέπτυξε επιχειρηματολογία συμπληρωματική του δικογράφου της προσφυγής και προέβαλε πρόσθετο λόγο ακυρώσεως.
- 24 Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 9 Ιουνίου 2017, η Επιτροπή κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί του από 13 Μαρτίου 2017 υπομνήματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας.
- 25 Τα υπομνήματα απαντήσεως και ανταπαντήσεως κατατέθηκαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Ιουνίου και στις 31 Αυγούστου 2017 αντιστοίχως.

- 26 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 22 Δεκεμβρίου 2017, η Δημοκρατία της Πολωνίας ζήτησε, σύμφωνα με το άρθρο 28, παράγραφοι 1 και 5, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, να παραπεμφθεί η υπόθεση ενώπιον του τμήματος μείζονος συνθέσεως ή, τουλάχιστον, ενώπιον πενταμελούς τμήματος. Στις 16 Φεβρουαρίου 2018, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να μην παραπέμψει την υπόθεση ενώπιον του τμήματος μείζονος συνθέσεως και σημείωσε ότι, δυνάμει του άρθρου 28, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας, η υπόθεση είχε ανατεθεί στο πρώτο πενταμελές τμήμα.
- 27 Στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο κάλεσε τη Δημοκρατία της Πολωνίας και την Επιτροπή να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα και να απαντήσουν σε ορισμένες ερωτήσεις. Η Δημοκρατία της Πολωνίας και η Επιτροπή ανταποκρίθηκαν στα αιτήματα αυτά.
- 28 Οι διάδικοι και οι παρεμβαίνουσες αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 23ης Οκτωβρίου 2018.
- 29 Η Δημοκρατία της Πολωνίας ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 30 Η Δημοκρατία της Λεττονίας ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 31 Η Δημοκρατία της Λιθουανίας ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση.
- 32 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να μη λάβει υπόψη το υπόμνημα της Δημοκρατίας της Πολωνίας της 13ης Μαρτίου 2017, λόγω του ότι είναι απαράδεκτο·
  - να απορρίψει την προσφυγή·
  - να καταδικάσει τη Δημοκρατία της Πολωνίας στα δικαστικά έξοδα.

IV. Σκεπτικό

A. Επί του παραδεκτού του υπομνήματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας της 13ης Μαρτίου 2017

- 33 Η Δημοκρατία της Πολωνίας άσκησε την προσφυγή της στις 16 Δεκεμβρίου 2016, στηριζόμενη αποκλειστικώς στο σχετικό με την προσβαλλόμενη απόφαση ανακοινωθέν Τύπου, το οποίο δημοσιεύθηκε από την Επιτροπή την ημερομηνία έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης, δηλαδή στις 28 Οκτωβρίου 2016. Η προσβαλλόμενη απόφαση, εξάλλου, δημοσιεύθηκε στις 3 Ιανουαρίου 2017 στον ιστότοπο της Επιτροπής.

- 34 Η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι μόνον μετά τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης στον ιστότοπο της Επιτροπής έλαβε γνώση του ακριβούς περιεχομένου της εν λόγω απόφασης. Συγκεκριμένα, η Δημοκρατία της Πολωνίας, αφού εξέτασε την προσβαλλόμενη απόφαση, όπως δημοσιεύθηκε, κατέθεσε «υπόμνημα συμπληρωματικό του δικογράφου της προσφυγής» (στο εξής: συμπληρωματικό υπόμνημα), στις 13 Μαρτίου 2017, με το οποίο αφενός, παρέθεσε επιπλέον επιχειρήματα προς στήριξη του πρώτου λόγου ακυρώσεως και, αφετέρου, προέβαλε πρόσθετο λόγο ακυρώσεως.
- 35 [Όπως έχει διορθωθεί με διάταξη της 20ής Δεκεμβρίου 2019] Η Επιτροπή αμφισβητεί το παραδεκτό του συμπληρωματικού υπομνήματος. Πρώτον, υποστηρίζει ότι, με την ασκηθείσα στις 19 Δεκεμβρίου 2016 προσφυγή, η Δημοκρατία της Πολωνίας απώλεσε το δικαίωμά της προς άσκηση προσφυγής δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ διότι προκάλεσε την έναρξη της προθεσμίας για την εν λόγω άσκηση από την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε γνώση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης απόφασης και δεν μπορεί να επικαλεστεί νέα προθεσμία για την άσκηση προσφυγής λόγω της μεταγενέστερης δημοσίευσης της προσβαλλόμενης απόφασης. Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι στον Κανονισμό Διαδικασίας δεν προβλέπεται η δυνατότητα «συμπλήρωσης» του δικογράφου της προσφυγής, δεδομένου ότι νέοι ισχυρισμοί στηριζόμενοι σε πραγματικά περιστατικά που ανέκυψαν εκ των υστέρων μπορούν να προβληθούν με το υπόμνημα απαντήσεως, κατά το άρθρο 84, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας. Τρίτον, η Επιτροπή προβάλλει ότι το συμπληρωματικό υπόμνημα, με το οποίο γίνεται επίκληση νέας προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής, συνιστά μορφή «πρόσθετης προσφυγής», απαράδεκτης λόγω εκκρεμοδικίας, δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων, με την άσκηση της προσφυγής στις 19 Δεκεμβρίου 2016 η Δημοκρατία της Πολωνίας είχε τη δυνατότητα να τύχει αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της λήψης προσωρινών μέτρων.
- 36 Κατά το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, οι προβλεπόμενες στο άρθρο αυτό προσφυγές ασκούνται εντός δύο μηνών, υπολογιζομένων, κατά περίπτωση, από τη δημοσίευση της πράξεως, την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα ή, ελλείψει δημοσιεύσεως ή κοινοποιήσεως, από την ημέρα κατά την οποία ο προσφεύγων έλαβε γνώση της πράξεως.
- 37 Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δημοσιεύθηκε στις 3 Ιανουαρίου 2017, η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής άρχισε να τρέχει από την ημερομηνία αυτή. Κατά το άρθρο 60 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, η προθεσμία αυτή παρεκτείνεται λόγω αποστάσεως κατά δέκα ημέρες κατ' αποκοπή. Επομένως, στην υπό κρίση υπόθεση, η προθεσμία άσκησης της προσφυγής εξέπνευσε στις 13 Μαρτίου 2017.
- 38 Ως εκ τούτου, το συμπληρωματικό υπόμνημα, το οποίο κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 13 Μαρτίου 2017, υποβλήθηκε κατά την τελευταία ημέρα της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής, δηλαδή πριν την εκπνοή της. Επομένως, το εν λόγω συμπληρωματικό υπόμνημα πρέπει να κριθεί παραδεκτό.
- 39 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από τα επιχειρήματα της Επιτροπής.
- 40 Πρώτον, δεν ευσταθεί το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας απώλεσε το δικαίωμά της προς άσκηση προσφυγής διότι προκάλεσε την έναρξη της προθεσμίας για την εν λόγω άσκηση από την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε γνώση του περιεχομένου της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 41 Συγκεκριμένα, αφενός, κατά πάγια νομολογία οι προθεσμίες για την άσκηση προσφυγής είναι δημοσίας τάξεως και δεν εξαρτώνται από τη βούληση των διαδίκων και του δικαστή, δεδομένου ότι έχουν θεσπιστεί για να εξασφαλιστεί η σαφήνεια και βεβαιότητα των εννόμων καταστάσεων και να αποτρέπεται κάθε διάκριση ή αυθαίρετη μεταχείριση κατά την απονομή της δικαιοσύνης (βλ. απόφαση της 18ης Σεπτεμβρίου 1997, Mutual Aid Administration Services κατά Επιτροπής, T-121/96 και T-151/96, EU:T:1997:132, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Συνεπώς, στην περίπτωση που ο προσφεύγων ασκεί προσφυγή πριν από την έναρξη της σχετικής προθεσμίας σύμφωνα με το

άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, τούτο δεν σημαίνει ότι η ορισθείσα στο εν λόγω άρθρο προθεσμία τροποποιείται εκ του λόγου αυτού. Επομένως, εν προκειμένω, η προθεσμία άσκησης της προσφυγής δεν άρχισε να τρέχει την ημερομηνία κατά την οποία ασκήθηκε η προσφυγή, αλλά, σύμφωνα με το άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, την ημερομηνία κατά την οποία δημοσιεύθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση (πρβλ. απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, PPG και SNF κατά ΕΟΧΠ, C-626/11 P, EU:C:2013:595, σκέψεις 38 και 39).

- 42 Αφετέρου, η ημερομηνία δημοσίευσης τυχόν ανακοινωθέντος Τύπου το οποίο μνημονεύει την έκδοση απόφασης δεν μπορεί εν πάση περιπτώσει να χαρακτηριστεί ως ημερομηνία έναρξης της προθεσμίας άσκησης προσφυγής. Ειδικότερα, δεδομένου ότι ένα τέτοιο ανακοινωθέν Τύπου περιέχει μόνο μια σύντομη σύνοψη της οικείας απόφασης, δεν μπορεί να υποτεθεί ότι η ανάγνωσή του ισοδυναμεί με «γνώση» της προσβαλλόμενης απόφασης κατά την έννοια του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 43 Δεύτερον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπει τη δυνατότητα καταθέσεως υπομνήματος συμπληρωματικού του δικογράφου της προσφυγής μετά την κατάθεση της προσφυγής, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι κοινότητα δικαίου και οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της υπόκεινται σε έλεγχο ως προς το αν είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη, οι δικονομικοί κανόνες που διέπουν την άσκηση προσφυγής ενώπιον του δικαστή της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύονται, κατά το δυνατόν, κατά τρόπον ώστε η εφαρμογή τους να συμβάλλει στην επίτευξη του σκοπού της διασφάλισης αποτελεσματικής ένδικης προστασίας των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Αθηναϊκή Τεχνική κατά Επιτροπής, C-521/06 P, EU:C:2008:422, σκέψη 45).
- 44 Συνεπώς, το γεγονός και μόνον ότι ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα καταθέσεως υπομνήματος συμπληρωματικού του δικογράφου της προσφυγής μετά την κατάθεση της προσφυγής δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι αποκλείεται η δυνατότητα αυτή, στο μέτρο που το εν λόγω συμπληρωματικό του δικογράφου της προσφυγής υπόμνημα κατατέθηκε πριν από την εκπνοή της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής.
- 45 Ομοίως, μολονότι το άρθρο 84, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει ότι, εφόσον ανακύψει νέο γεγονός κατά τη διαδικασία, νέοι ισχυρισμοί ή νέα επιχειρήματα πρέπει να προβάλλονται κατά τη δεύτερη ανταλλαγή υπομνημάτων, εντούτοις από τη διάταξη αυτή δεν προκύπτει ότι, στην περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, πριν από την εκπνοή της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής και πριν από την κατάθεση υπομνήματος απαντήσεως, ο προσφεύγων καταθέτει χωριστό δικόγραφο με το οποίο προβάλλει τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματα που αφορούν την προσβαλλόμενη απόφαση η οποία δημοσιεύθηκε μετά την κατάθεση της προσφυγής του, το εν λόγω χωριστό δικόγραφο είναι απαράδεκτο.
- 46 Εν προκειμένω, παρασχέθηκε στην Επιτροπή η δυνατότητα να απαντήσει στους λόγους και στα επιχειρήματα που προέβαλε η Δημοκρατία της Πολωνίας με το συμπληρωματικό υπόμνημα. Αφού κλήθηκε προς τούτο από το Γενικό Δικαστήριο, η Επιτροπή υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επί του συμπληρωματικού υπομνήματος στις 9 Ιουνίου 2017. Υπό τις συνθήκες αυτές, η κήρυξη του συμπληρωματικού υπομνήματος ως παραδεκτού δεν θίγει τη δυνατότητα της Επιτροπής να απαντήσει στους λόγους ακυρώσεως και στα επιχειρήματα της προσφεύγουσας στην υπό κρίση υπόθεση.
- 47 Κατόπιν των ανωτέρω, το συμπληρωματικό υπόμνημα που κατέθεσε η Δημοκρατία της Πολωνίας στις 13 Μαρτίου 2017, επομένως πριν από την εκπνοή της προθεσμίας άσκησης της προσφυγής, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτό.

B. Επί της ουσίας

- 48 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Δημοκρατία της Πολωνίας προβάλλει έξι λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων ο πρώτος στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73, σε συνδυασμό με το άρθρο 194, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, καθώς και σε παραβίαση της αρχής της αλληλεγγύης, ο δεύτερος σε αναρμοδιότητα της Επιτροπής καθώς και σε παράβαση του άρθρου 36, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73, ο τρίτος σε παράβαση του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2009/73, ο τέταρτος σε παράβαση του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο α' και ε', της οδηγίας 2009/73, ο πέμπτος σε παραβίαση των διεθνών συμβάσεων στις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος και ο έκτος σε παραβίαση της αρχής της ασφαλείας δικαίου.
- 49 Πρέπει να εξεταστεί κατ' αρχάς ο πρώτος λόγος ακυρώσεως.

1. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73, σε συνδυασμό με το άρθρο 194, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, καθώς και σε παραβίαση της αρχής της αλληλεγγύης

- 50 Στις αιτιολογικές σκέψεις 49 έως 53 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή, αφού επισήμανε ότι, με την αρχική απόφαση, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο αγωγός φυσικού αερίου OPAL θα ενισχύσει την ασφάλεια του εφοδιασμού, εξέτασε το ζήτημα αν οι προτεινόμενες από την BNetzA τροποποιήσεις του συστήματος εκμετάλλευσης μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορετική εκτίμηση. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τούτο δεν ισχύει, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του γεγονότος ότι η επιπρόσθετη δυναμικότητα μεταφοράς που μπορούσε πράγματι να χρησιμοποιηθεί επί του αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream 1, μετά την αύξηση της πράγματι χρησιμοποιούμενης δυναμικότητας του αγωγού φυσικού αερίου OPAL, δεν αρκούσε για να αντικαταστήσει στο σύνολό τους τις ποσότητες φυσικού αερίου διαμετακομιζόμενου μέχρι τότε από τους αγωγούς Braterstwo και Yamal φυσικού αερίου.
- 51 Η Δημοκρατία της Πολωνίας, υποστηριζόμενη από την Δημοκρατία της Λιθουανίας, προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στην αρχή της ενεργειακής ασφάλειας καθώς και στην αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης και, ως εκ τούτου, στο άρθρο 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73, σε συνδυασμό με το άρθρο 194, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ. Όπως υποστηρίζει η Δημοκρατία της Πολωνίας, η χορήγηση νέας εξαίρεσης σχετικά με τον αγωγό φυσικού αερίου OPAL συνιστά απειλή για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο εντός της Ένωσης, και ιδίως στην Κεντρική Ευρώπη. Ειδικότερα, η μείωση της μεταφοράς φυσικού αερίου μέσω των αγωγών Yamal και Braterstwo μπορεί να οδηγήσει σε αποδυνάμωση της ενεργειακής ασφάλειας της Πολωνίας και κωλύει σημαντικά την διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού με φυσικό αέριο.

α) Επί της προβαλλόμενης παράβασης του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73

- 52 Η Δημοκρατία της Πολωνίας υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73, η εξαίρεση βάσει της οικείας ρύθμισης μπορεί να χορηγηθεί για μια νέα κύρια υποδομή φυσικού αερίου μόνο σε περίπτωση που η επένδυση η οποία αφορά την οικεία υποδομή ενισχύει την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο, κριτήριο το οποίο, κατά την άποψη της Δημοκρατίας της Πολωνίας πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο συνεπή προς τον κανονισμό (ΕΕ) 994/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο και την κατάργηση της οδηγίας 2004/67/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ 2010, L 295, σ. 1), και υπό το πρίσμα του πρωταρχικού σκοπού της ενεργειακής πολιτικής της Ένωσης, ο οποίος μνημονεύεται στο άρθρο 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, δηλαδή, της διασφάλισης του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης στο σύνολό της και καθενός από τα κράτη μέλη της.

- 53 Η Επιτροπή υποστηριζόμενη από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, αντικρούει τα επιχειρήματα αυτά.
- 54 Κατά το άρθρο 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73, «[η] κύρια νέα υποδομή φυσικού αερίου, δηλαδή οι διασυνδέσεις, [...] μπορεί, κατόπιν αιτήσεως, να εξαιρείται για καθορισμένο χρονικό διάστημα από τις διατάξεις [μεταξύ άλλων σχετικά με την πρόσβαση των τρίτων], υπό τους εξής όρους: α) η επένδυση πρέπει να ενισχύει [...] την ασφάλεια του εφοδιασμού».
- 55 Προκαταρκτικώς, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Δημοκρατίας της Πολωνίας κατά το οποίο το κριτήριο αυτό έχει εφαρμογή εν προκειμένω διότι η προσβαλλόμενη απόφαση χορήγησε νέα εξαίρεση ως προς την πρόσβαση των τρίτων.
- 56 Πράγματι, διαπιστώνεται ότι, εν προκειμένω, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν ενέκρινε τη χορήγηση νέας εξαίρεσης, αλλά την τροποποίηση υφιστάμενης εξαίρεσης. Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, ότι, δυνάμει των αποφάσεων της 25ης Φεβρουαρίου 2009 της BNetzA, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 2009 (βλ. σκέψεις 5 και 8 ανωτέρω), η δυναμικότητα διασυνωριακής μεταφοράς του αγωγού φυσικού αερίου OPAL τύγχανε ήδη εξαίρεσης όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων σχετικά με την πρόσβαση των τρίτων που προβλέπονται στο άρθρο 18 της οδηγίας 2003/55 και των τιμολογιακών κανόνων που προβλέπονται στο άρθρο 25, παράγραφοι 2 έως 4. Όπως εκτέθηκε στις σκέψεις 14 και 16 ανωτέρω, το καθεστώς που πρότεινε η BNetzA στις 13 Μαΐου 2016, όπως τροποποιήθηκε σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, διατήρησε κατ' αρχήν σε ισχύ την εξαίρεση αυτή, τροποποιώντας τους σχετικούς όρους.
- 57 Διευκρινίζεται στο πλαίσιο αυτό ότι, όπως τόνισε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν τροποποίησε την αρχική απόφαση. Πράγματι, κατά το άρθρο 36, παράγραφος 3, της οδηγίας 2009/73, η εθνική ρυθμιστική αρχή αποφαινεται επί της εξαίρεσης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου. Συγκεκριμένα, η BNetzA έλαβε την απόφαση εξαίρεσης του 2009 (βλ. σκέψεις 5 και 8 ανωτέρω) και, το 2016, τροποποίησε τους όρους της εξαίρεσης αυτής, συνάπτοντας σύμβαση δημοσίου δικαίου με την OGT (βλ. σκέψη 18 ανωτέρω). Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η Επιτροπή απλώς άσκησε την εξουσία ελέγχου που της έχει ανατεθεί με το άρθρο 22, παράγραφος 4, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 2003/55 και στη συνέχεια με το άρθρο 36, παράγραφος 9, της οδηγίας 2009/73, ζητώντας από την BNetzA να τροποποιήσει τις αποφάσεις της. Επομένως, η αρχική απόφαση και η προσβαλλόμενη απόφαση αποτελούν δύο ανεξάρτητες αποφάσεις, καθεμιά από τις οποίες αφορά ένα σχεδιαζόμενο από τις γερμανικές αρχές μέτρο, δηλαδή, αφενός, τις από 25 Φεβρουαρίου 2009 αποφάσεις της BnetzA (βλ. σκέψη 5 ανωτέρω) και, αφετέρου, την κοινοποιηθείσα στις 13 Μαΐου 2016 σύμβαση δημοσίου δικαίου (βλ. σκέψη 13 ανωτέρω), η οποία επέχει θέση διοικητικής απόφασης.
- 58 Όσον αφορά το κριτήριο σχετικά με την ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού, από το γράμμα του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73 προκύπτει ότι η υποδομή και όχι η ζητηθείσα εξαίρεση πρέπει να πληροί το κριτήριο αυτό –δηλαδή, εν προκειμένω, η κατασκευή του αγωγού φυσικού αερίου OPAL. Επομένως, κατά τον χρόνο έκδοσης της αρχικής απόφασης η Επιτροπή όφειλε να βεβαιωθεί ότι η σχεδιαζόμενη επένδυση πληρούσε το κριτήριο αυτό. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να εξετάσει το εν λόγω κριτήριο στο πλαίσιο της προσβαλλόμενης απόφασης, με την οποία απλώς εγκρίθηκε η τροποποίηση των όρων που αφορούσαν την εξαίρεση αυτή. Πράγματι, δεδομένου ότι καμία νέα επένδυση δεν σχεδιαζόταν στο στάδιο εκείνο και η προταθείσα από την BNetzA τροποποίηση των προϋποθέσεων εκμετάλλευσης δεν μετέβαλε τον αγωγό φυσικού αερίου OPAL ως υποδομή, το ζήτημα δεν μπορούσε να λάβει το 2016 απάντηση διαφορετική από αυτή που δόθηκε το 2009.
- 59 Πάντως, το γεγονός ότι η Επιτροπή προέβη, με την προσβαλλόμενη απόφαση, σε εξέταση η οποία δεν απαιτείται από την εφαρμοστέα ρύθμιση δεν θα μπορούσε να προκαλέσει τον έλεγχο της απόφασης αυτής από τον δικαστή της Ένωσης, στο πλαίσιο ασκηθείσας ενώπιον του προσφυγής, βάσει μη προβλεπόμενου από τον νόμο κριτηρίου.

60 Επομένως, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως, στο μέτρο που στηρίζεται στο άρθρο 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73, πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής.

β) Επί της προβαλλόμενης παράβασης του άρθρου 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

61 Όσον αφορά το άρθρο 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η Δημοκρατία της Πολωνίας, υποστηριζόμενη από τη Δημοκρατία της Λιθουανίας, υπογραμμίζει ότι η αρχή της αλληλεγγύης, η οποία μνημονεύεται στο εν λόγω άρθρο, αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της Ένωσης στον τομέα της ενεργειακής πολιτικής. Η Δημοκρατία της Πολωνίας ισχυρίζεται ότι η αρχή αυτή υποχρεώνει τόσο τα κράτη μέλη όσο και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης να εφαρμόζουν την ενεργειακή πολιτική της Ένωσης με πνεύμα αλληλεγγύης. Ειδικότερα, τα μέτρα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης τα οποία θέτουν σε κίνδυνο την ενεργειακή ασφάλεια ορισμένων περιοχών ή κρατών μελών, περιλαμβανομένης της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο των εν λόγω περιοχών ή κρατών μελών, αντιβαίνουν στην αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης.

62 Η Δημοκρατία της Πολωνίας προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παρέχει στην Gazprom και στις οντότητες του ομίλου Gazprom τη δυνατότητα να κατευθύνουν στην αγορά της Ένωσης επιπλέον όγκο φυσικού αερίου μέσω της πλήρους εκμετάλλευσης της δυναμικότητας μεταφοράς του αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream 1. Λαμβανομένης υπόψη της έλλειψης σημαντικής αύξησης στη ζήτηση φυσικού αερίου στην Κεντρική Ευρώπη, τούτο θα είχε ως μόνη πιθανή συνέπεια τον επηρεασμό των όρων παροχής και χρήσης των υπηρεσιών μεταφοράς στους ανταγωνιστικούς προς την OPAL αγωγούς φυσικού αερίου, δηλαδή στους αγωγούς Bratierstwo και Yamal, υπό μορφή μείωσης ή ακόμη και πλήρους διακοπής της μεταφοράς φυσικού αερίου μέσω των δύο αυτών αγωγών φυσικού αερίου.

63 Πρώτον, συναφώς, η Δημοκρατία της Πολωνίας φοβάται ότι ο εν λόγω περιορισμός ή διακοπή της μεταφοράς από τον αγωγό φυσικού αερίου Bratierstwo θα έχει ως αποτέλεσμα να καταστεί αδύνατη η διατήρηση του εφοδιασμού της περιοχής της Πολωνίας μέσω του αγωγού αυτού από την Ουκρανία, καθιστώντας αδύνατη τη διασφάλιση του αδιάλειπτου εφοδιασμού των πελατών στην επικράτεια της Πολωνίας, με τις ακόλουθες συνέπειες, οι οποίες προφανώς δεν εξετάστηκαν από την Επιτροπή:

- αδυναμία των επιχειρήσεων που έχουν αναλάβει σχετική υποχρέωση να διασφαλίζουν τον εφοδιασμό των προστατευόμενων πελατών με φυσικό αέριο·
- αδυναμία ομαλής λειτουργίας του συστήματος φυσικού αερίου και περιορισμός των δυνατοτήτων εμπορικής εκμετάλλευσης των εγκαταστάσεων αποθήκευσης φυσικού αερίου·
- ύπαρξη κινδύνου σημαντικής αύξησης του κόστους απόκτησης φυσικού αερίου.

64 Δεύτερον, λαμβανομένης υπόψη της λήξης της σύμβασης μεταφοράς φυσικού αερίου μέσω του αγωγού Yamal προς τη Δυτική Ευρώπη το 2020 και εν συνεχεία τη λήξη της σύμβασης παροχής φυσικού αερίου προς την Πολωνία μέσω του ίδιου αγωγού το 2022, η Δημοκρατία της Πολωνίας φοβάται ότι υπάρχει κίνδυνος μείωσης ή ακόμη και πλήρους διακοπής του εφοδιασμού με φυσικό αέριο μέσω του αγωγού Yamal, πράγμα που θα είχε αρνητικές συνέπειες:

- στη διαθεσιμότητα της δυναμικότητας εισαγωγής από τη Γερμανία και την Τσεχική Δημοκρατία στην Πολωνία·
- στο επίπεδο των τιμών μεταφοράς από τις δύο αυτές χώρες·
- στη διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού με φυσικό αέριο στην Πολωνία και σε άλλα κράτη μέλη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης.

65 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ορθότητα των επιχειρημάτων αυτών. Ειδικότερα, προβάλλει ότι η ενεργειακή αλληλεγγύη συνιστά πολιτική έννοια που απαντά στις ανακοινώσεις και στα έγγραφά της, ενώ η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να πληροί τα νομικά κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 36, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73. Η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η αρχή της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, όπως ορίζεται στο άρθρο 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, αφενός, απευθύνεται στον νομοθέτη και όχι στη Διοίκηση που εφαρμόζει τη νομοθεσία και, αφετέρου, αφορά μόνον καταστάσεις κρίσης στον εφοδιασμό ή στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου, ενώ η οδηγία 2009/73 ορίζει τις αρχές που αφορούν την ομαλή λειτουργία της αγοράς αυτής. Εν πάση περιπτώσει, το κριτήριο της βελτίωσης της ασφάλειας του εφοδιασμού, το οποίο θέτει το άρθρο 36, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, και το οποίο η Επιτροπή εξέτασε με την προσβαλλόμενη απόφαση, μπορεί να θεωρηθεί ότι λαμβάνει υπόψη την έννοια της ενεργειακής αλληλεγγύης. Τέλος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο αγωγός φυσικού αερίου Nord Stream 1 αποτελεί έργο αναγνωρισμένο ως κοινού ενδιαφέροντος συνιστάμενο στην πραγματοποίηση ενός ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος έργου προτεραιότητας, το οποίο προβλέφθηκε με την απόφαση 1364/2006/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για καθορισμό προσανατολισμών σχετικά με τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της ενέργειας και την κατάργηση της απόφασης 96/391/ΕΚ και της απόφασης αριθ. 1229/2003/ΕΚ (ΕΕ 2006, L 262, σ. 1), και ότι το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση καθιστά δυνατή την αύξηση της χρήσης της υποδομής αυτής είναι σύμφωνο με το κοινό και με το ευρωπαϊκό συμφέρον.

66 Εξάλλου, η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η τροποποίηση του συστήματος εκμετάλλευσης του αγωγού φυσικού αερίου OPAL, η οποία εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, ενδέχεται να πλήξει την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης εν γένει και της Πολωνίας ειδικότερα.

1) Επί του περιεχομένου της αρχής της ενεργειακής αλληλεγγύης

67 Το άρθρο 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ έχει ως εξής:

«Στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης ή της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και λαμβανομένης υπόψη της απαίτησης να προστατευθεί και να βελτιωθεί το περιβάλλον, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, σε πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών, έχει ως στόχο:

- α) να διασφαλίζει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας,
- β) να διασφαλίζει τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ένωσης, και
- γ) να προωθεί την ενεργειακή αποδοτικότητα και την εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και την ανάπτυξη νέων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και
- δ) να προωθεί τη διασύνδεση των ενεργειακών δικτύων.»

68 Η εν λόγω διάταξη, η οποία προστέθηκε με τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, εισήγαγε στη Συνθήκη ΛΕΕ ρητή νομική βάση για την πολιτική της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, η οποία προηγουμένως στηριζόταν κυρίως στο πρώην άρθρο 95 ΕΚ, σχετικά με την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (νυν άρθρο 114 ΣΛΕΕ).

69 Το «πνεύμα αλληλεγγύης» που μνημονεύεται στο άρθρο 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αποτελεί ειδικότερη έκφραση, στον εν λόγω τομέα, της γενικής αρχής της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, περί της οποίας γίνεται λόγος, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 2 ΣΕΕ, στο άρθρο 3, παράγραφος 3, ΣΕΕ και στο άρθρο 24, παράγραφοι 2 και 3, ΣΕΕ, καθώς και στο άρθρο 122, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και στο άρθρο 222 ΣΛΕΕ. Η αρχή αυτή συνιστά τη βάση του συνόλου του συστήματος της Ένωσης,

σύμφωνα με τη δέσμευση που αναλαμβάνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ (πρβλ. απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 1969, Επιτροπή κατά Γαλλίας, 6/69 και 11/69, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:C:1969:68, σκέψη 16).

- 70 Όσον αφορά το περιεχόμενό της, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η αρχή της αλληλεγγύης συνεπάγεται δικαιώματα και υποχρεώσεις τόσο για την Ένωση όσο και για τα κράτη μέλη. Αφενός, η Ένωση υπέχει υποχρέωση αλληλεγγύης έναντι των κρατών μελών και, αφετέρου, τα κράτη μέλη υπέχουν υποχρέωση αλληλεγγύης μεταξύ τους και όσον αφορά το κοινό συμφέρον της Ένωσης και των πολιτικών της.
- 71 Στο πλαίσιο της πολιτικής στον τομέα της ενέργειας, αυτό συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, υποχρεώσεις αμοιβαίας συνδρομής σε περίπτωση που, κατόπιν, για παράδειγμα, φυσικών καταστροφών ή τρομοκρατικών πράξεων, ένα κράτος μέλος βρίσκεται σε κρίσιμη κατάσταση ή κατάσταση έκτακτης ανάγκης όσον αφορά τον εφοδιασμό του με φυσικό αέριο. Ωστόσο, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Επιτροπή, η αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης δεν περιορίζεται στις εν λόγω εξαιρετικές περιπτώσεις, οι οποίες εμπίπτουν αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του νομοθέτη της Ένωσης – αρμοδιότητα που ασκήθηκε στο παράγωγο δίκαιο με την έκδοση του κανονισμού 994/2010 [ο οποίος αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1938 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο και με την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 994/2010 (ΕΕ 2017, L 280, σ. 1)].
- 72 Αντίθετα, η αρχή της αλληλεγγύης συνεπάγεται και τη γενική υποχρέωση, εκ μέρους της Ένωσης και των κρατών μελών, στο πλαίσιο άσκησης των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, να λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα των λοιπών ενδιαφερομένων.
- 73 Όσον αφορά ειδικότερα την πολιτική της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας, η πολιτική αυτή επιβάλλει στην Ένωση και στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προσπαθούν, στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων που αντλούν από την πολιτική αυτή, να αποφεύγουν να λαμβάνουν μέτρα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα της Ένωσης και των λοιπών κρατών μελών, όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού, την οικονομική και πολιτική βιωσιμότητά της και τη διαφοροποίηση των πηγών εφοδιασμού ή του εφοδιασμού, τούτο δε προκειμένου να αποδεχθούν την αλληλεξάρτηση και την εν τοις πράγμασι αλληλεγγύη τους.
- 74 Στο πλαίσιο του άρθρου 36, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73, οι εκτιμήσεις αυτές εκδηλώνονται, μεταξύ άλλων, στις έννοιες της «αποτελεσματικής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου» και της «αποτελεσματικής λειτουργίας του διεπόμενου από ρυθμιστικές διατάξεις συστήματος με το οποίο συνδέεται η υποδομή», οι οποίες διαλαμβάνονται στο εν λόγω άρθρο, στοιχείο ε', χωρίς ωστόσο να περιορίζονται στις έννοιες αυτές.
- 75 Συναφώς, όπως επισήμανε ο νομοθέτης της Ένωσης στην τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΕ) 347/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2013, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/ΕΚ και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 713/2009, (ΕΚ) αριθ. 714/2009 και (ΕΚ) αριθ. 715/2009 (ΕΕ 2013, L 115, σ. 39), το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 4ης Φεβρουαρίου 2011 τόνισε την ανάγκη εκσυγχρονισμού και επέκτασης των ενεργειακών υποδομών της Ευρώπης και διασυννοριακής διασύνδεσης των δικτύων, για να υλοποιηθεί η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, να προβλεφθούν εναλλακτικές οδοί εφοδιασμού και διαμετακόμισης και εναλλακτικές πηγές ενέργειας και να αναπτυχθούν οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έναντι των παραδοσιακών. Τόνισε ότι κανένα κράτος μέλος δεν πρέπει να μείνει απομονωμένο από τα ευρωπαϊκά δίκτυα αερίου και ηλεκτρισμού μετά το 2015 ή να θέσει σε κίνδυνο την ενεργειακή ασφάλειά του επειδή δεν έχει τις κατάλληλες συνδέσεις.

- 76 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα που προέβαλε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, κατά το οποίο, κατ' ουσίαν, δεχόμενη ότι το άρθρο 36, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73 θέτει σε εφαρμογή την αρχή της αλληλεγγύης που καθιερώνεται στο άρθρο 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη την αρχή αυτή απλώς και μόνο διότι εξέτασε τα προβλεπόμενα στο άρθρο 36, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/73 κριτήρια.
- 77 Εντούτοις, η εφαρμογή της αρχής της ενεργειακής αλληλεγγύης δεν σημαίνει ότι η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να έχει αρνητικές συνέπειες για τα συγκεκριμένα συμφέροντα ενός κράτους μέλους στον τομέα της ενέργειας. Ωστόσο, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη υποχρεούνται να συνεκτιμούν, στο πλαίσιο της εφαρμογής της εν λόγω πολιτικής, τα συμφέροντα τόσο της Ένωσης όσο και των διαφόρων κρατών μελών και να σταθμίζουν τα συμφέροντα αυτά σε περίπτωση συγκρούσεων.
- 78 Λαμβανομένου υπόψη του εν λόγω περιεχομένου της αρχής της αλληλεγγύης, η Επιτροπή όφειλε, στο πλαίσιο της προσβαλλόμενης απόφασης, να εκτιμήσει αν η τροποποίηση του συστήματος εκμετάλλευσης του αγωγού φυσικού αερίου OPAL, την οποία πρότεινε η γερμανική ρυθμιστική αρχή, μπορούσε να θίξει τα σχετικά με την ενέργεια συμφέροντα των λοιπών κρατών μελών και, στην περίπτωση που αυτό ίσχυε, να σταθμίσει τα συμφέροντα αυτά με το συμφέρον της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και, ενδεχομένως, της Ένωσης ως προς την τροποποίηση αυτή.

2) Επί του ζητήματος αν η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στην αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης

- 79 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αναφερθείσα στη σκέψη 78 ανωτέρω εξέταση δεν διενεργήθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση. Πράγματι, όχι μόνο δεν γίνεται μνεία της αρχής της αλληλεγγύης στην προσβαλλόμενη απόφαση, αλλά ούτε προκύπτει από την απόφαση αυτή ότι η Επιτροπή προέβη, εν τέλει, σε εκτίμηση της αρχής αυτής.
- 80 Είναι αληθές ότι, στο σημείο 4.2 της προσβαλλόμενης απόφασης (αιτιολογικές σκέψεις 48 έως 53), η Επιτροπή διατύπωσε παρατηρήσεις σχετικά με το κριτήριο της βελτίωσης της ασφάλειας εφοδιασμού. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή, αφού παρέπεμψε στην εξέταση του κριτηρίου αυτού στην οποία προέβη στο πλαίσιο της αρχικής απόφασης, όπου κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το κριτήριο αυτό πληρούται, διαπίστωσε ότι η υποβληθείσα από την BNetzA πρόταση δεν μπορούσε να μεταβάλει το συμπέρασμα αυτό.
- 81 Ωστόσο, πρώτον, παρατηρείται ότι τόσο η εξέταση που περιλαμβάνεται στην αρχική απόφαση όσο και η συμπληρωματική εξέταση στην προσβαλλόμενη απόφαση αφορούν μόνον το αποτέλεσμα της θέσης σε λειτουργία και της αύξησης της πράγματι χρησιμοποιηθείσας δυναμικότητας του αγωγού φυσικού αερίου OPAL στην ασφάλεια εφοδιασμού της Ένωσης εν γένει. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή εξέθεσε, μεταξύ άλλων, στο σημείο 4.2 της προσβαλλόμενης απόφασης, αφενός, ότι η πρόσθετη δυναμικότητα μεταφοράς στα γερμανοτσεχικά σύνορα ήταν διαθέσιμη σε όλες τις προσβάσιμες από την τοποθεσία αυτή περιοχές μέσω υφιστάμενων ή μελλοντικών υποδομών και, αφετέρου, ότι η πρόσθετη δυναμικότητα δεν καθιστούσε δυνατή την εξ ολοκλήρου αντικατάσταση των άλλων οδών διαμετακόμισης. Αντίθετα, η Επιτροπή, δεν προέβη, ιδίως, σε αξιολόγηση των επιπτώσεων της τροποποίησης του συστήματος εκμετάλλευσης του αγωγού φυσικού αερίου OPAL στην ασφάλεια εφοδιασμού της Πολωνίας.
- 82 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι οι ευρύτερες πτυχές της αρχής της ενεργειακής αλληλεγγύης δεν εξετάστηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή εξέτασε το ζήτημα των μεσοπρόθεσμων συνεπειών, κυρίως όσον αφορά την πολιτική της Δημοκρατίας της Πολωνίας στον τομέα της ενέργειας, της μεταφοράς προς την οδό διαμετακόμισης Nord Stream 1/OPAL μέρους του όγκου του φυσικού αερίου που προηγουμένως μεταφερόταν από τους αγωγούς φυσικού αερίου Yamal και Braterstwo ούτε στάθμισε τις συνέπειες αυτές με την αύξηση της ασφάλειας εφοδιασμού στο επίπεδο της Ένωσης, την οποία η ίδια διαπίστωσε.

- 83 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά παραβίαση της αρχής της ενεργειακής αλληλεγγύης, όπως διατυπώνεται στο άρθρο 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 84 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προέβαλε η Δημοκρατία της Πολωνίας, στο μέτρο που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής αυτής.
- 85 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή και η προσβαλλόμενη απόφαση να ακυρωθεί.

2. Επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως

- 86 Δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί βάσει του πρώτου λόγου ακυρώσεως, παρέλκει η εξέταση από το Γενικό Δικαστήριο των λοιπών λόγων ακυρώσεως που προέβαλε η Δημοκρατία της Πολωνίας.

V. Επί των δικαστικών εξόδων

- 87 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Δημοκρατίας της Πολωνίας.
- 88 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Επομένως, η Δημοκρατία της Λεττονίας, η Δημοκρατία της Λιθουανίας και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση C(2016) 6950 τελικό της Επιτροπής, της 28ης Οκτωβρίου 2016, περί αναθεωρήσεως των καθορισθέντων βάσει της οδηγίας 2003/55/ΕΚ όρων εξαίρεσης του αγωγού φυσικού αερίου OPAL από τους κανόνες σχετικά με την πρόσβαση των τρίτων και από την τιμολογιακή ρύθμιση.**
- 2) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της καθώς και τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Δημοκρατία της Πολωνίας.**
- 3) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Δημοκρατία της Λεττονίας και η Δημοκρατία της Λιθουανίας φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Σεπτεμβρίου 2019.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

I. Το νομικό πλαίσιο.....	2
II. Ιστορικό της διαφοράς.....	4
III. Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	7
IV. Σκεπτικό.....	8
A. Επί του παραδεκτού του υπομνήματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας της 13ης Μαρτίου 2017.	8
B. Επί της ουσίας	11
1. Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73, σε συνδυασμό με το άρθρο 194, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, καθώς και σε παραβίαση της αρχής της αλληλεγγύης	11
α) Επί της προβαλλόμενης παράβασης του άρθρου 36, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2009/73	11
β) Επί της προβαλλόμενης παράβασης του άρθρου 194, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ	13
1) Επί του περιεχομένου της αρχής της ενεργειακής αλληλεγγύης	14
2) Επί του ζητήματος αν η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στην αρχή της ενεργειακής αλληλεγγύης.....	16
2. Επί των λοιπών λόγων ακυρώσεως	17
Επί των δικαστικών εξόδων	17